

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. с. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.06.2022).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 12.06.2022).

Кот В. В., здобувач вищої освіти 3 курсу, група АЮ-191
Науковий керівник – **Шестак Л. В.**, к.ю.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Одним з найважливіших способів захисту прав та законних інтересів осіб, що зазнали протиправного впливу в земельних правовідносинах є контроль з боку відповідних державних органів або органів місцевого самоврядування за дотриманням відповідного земельного законодавства. Виявлення та притягнення до відповідальності винних осіб слугує найкращим механізмом захисту порушених прав та утворює законність та правопорядок у суспільстві. Проте, щоб такий механізм ефективно працював необхідно мати достатньо ефективне та точне законодавство, яке буде виконуватися незалежно від політичної ситуації в країні та без різноманітних корупційних факторів, яких наразі в нашій країні достатньо. Законодавство про адміністративну відповідальність у сфері земельних відносин на сьогодні потребує суттєвих доопрацювань зважаючи на те, що Україна нарешті наблизилася до завершення земельної реформи, що триває вже близько 30 років. Проте, до змін законодавства потрібно ставитися досить серйозно, адже неправильно виписана диспозиція статті може допомогти особі уникнути відповідальності або її діяння просто не буде підпадати під дію закону, оскільки воно не визнається протиправним, але за своїм змістом створює негативні наслідки, а надто м'які санкції не сприяють створенню правомірної поведінки.

Вітчизняні науковці вважають, що на цей час у сфері охорони та використання земельних ресурсів спостерігається стійка тенденція до погіршення ситуації, адже земельні питання набули особливо вагомого значення в останні десятиліття. Так, Пахомов В. В. та Музичок О. М. вважають самовільне зайняття земельної ділянки, використання земель не за цільовим призначенням або з порушенням природоохоронного режиму їх використання, прийняття органами державної влади та місцевого самоврядування неправомірних рішень щодо регулювання земельних відносин найпоширенішими правопорушеннями в галузі земельних ресурсів [1, с.199]. Якщо звернути увагу на останні зміни в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУАП), то фактично можна констатувати, що відповідальність громадян, розміри штрафів та інші види адміністративних стягнень або не змінювалися, або не додавалися починаючи з 2011 року. Однак, певні зміни були внесені в такі статті, як ст. 53 (лише додано примітку, що положення статті не застосовуються в разі заростання чагарниками і дрібноліссям деградованих та малопродуктивних земель, що потребують консервації та призначені для заліснення), ст. 53⁻³, 53⁻⁵ (в частині опису диспозиції статті), ст. 55 (виключено ч.2) і ст.56 (зазнала кращих змін ніж інші, доповнено новою диспозицією). Вони були внесені в рамках реформування земельного законодавства щодо відкриття ринку землі Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» [2].

Не зважаючи на всі зміни, що були внесені у 2020-2021 роках, фактично можна констатувати, що відповідальність не посилено. Зважаючи на те, що доходи громадян у порівнянні з десятирічним терміном зросли достатньо високо, то можна констатувати, що

сьогоднішні штрафи завдають громадянам мінімальних втрат матеріального характеру, а іноді взагалі їй не відчуються. Достатньо спірним є питання обчислення штрафів у неоподаткованих мінімумах доходів громадян, що з кінця 90-х років минулого століття не переглядався і становить 17 гривень. Наприклад, мінімальний розмір штрафу за ст. 53 КУАП (Порушення правил використання земель) становить 5 неоподаткованих мінімумів або 85 гривень, що фактично не відповідає самому правопорушенню та його можливим наслідкам. Такий стан речей фактично перетворює адміністративну відповідальність у щось, що не варте уваги і не створює несприятливих наслідків для порушника. Тож, на наш погляд необхідно переглянути наявні санкції за адміністративні правопорушення у сфері земельних відносин у сторону посилення відповідальності шляхом визначення мінімального розміру штрафу на рівні 500 неоподаткованих мінімумів або ж змінити розрахунок штрафів і прив'язати їх до мінімальної або середньої заробітної плати по країні. Наприклад, мінімальний розмір штрафу за таким розрахунком у ст. 53 КУАП визначити на рівні 1-1,5 розміру мінімальної або середньої заробітної плати в Україні (6500 грн. – 9750 грн. або 17 453 грн. - 26 179,6 грн.). Ще доцільно, на наш погляд розглянути питання запровадження за правопорушення передбачені ст. 52, 53, 55 КУАП такого виду стягнення, як конфіскація земельної ділянки. Така необхідність полягає в тому, що за ст.52 КУАП відбувається псування земель, їх забруднення, що негативно позначається на їх родючості. Оскільки, земля є національним багатством, що перебуває під охороною держави, невжиття заходів компетентними органами щодо збереження земель виглядає повною безвідповідальністю з боку держави. Так само і за ст. 53 КУАП порушення правил використання земель завдає шкоду як самій земельній ділянці, так і навколишньому середовищу та особам, чиї земельні ділянки знаходяться поруч. Власність зобов'язує, вона не може використовуватися на шкоду людині і суспільству (ч.3 ст.13 Конституції України), таке положення Основного закону прямо передбачає, що діяльність громадян на свої власній землі не може шкодити суспільству, а також природі, оскільки обов'язок кожного не заподіювати їй шкоду. Таким чином ми можемо констатувати, що законодавцю необхідно розглянути питання доповнення відповідних статей КУАП стягнення у вигляді конфіскація земельної ділянки.

На думку О. Мірошниченка необхідним є розгляд можливості застосування громадських робіт до порушників у сфері земельних відносин [3, с.137]. Також він зазначав, що такий вид стягнення може бути встановлений судом як за безпосередньо вчинене правопорушення, так і у випадку заміни штрафу на даний вид стягнення у випадках неможливості сплати такого штрафу. На нашу думку, застосування громадських робіт можливо запровадити у якості міри покарання, однак після відповідних змін до строків таких робіт, адже строк у 20-60 годин не відображає реалій сьогодення, коли частина осіб не працює і такий строк може бути збільшено до 120-160 годин.

На основі викладеного можна зробити наступний висновок: 1) механізм адміністративної відповідальності прямо залежить від ефективності діяльності державних органів та дієвості адміністративних стягнень, що накладаються на правопорушника; 2) КУАП потребує внесення змін до статей, які передбачають відповідальність за правопорушення у сфері земельних відносин; необхідно посилити штрафні санкції шляхом зміни їх розміру відповідно до реалій сьогодення; 3) вважаємо за можливе запровадити такий вид стягнення як конфіскація земельної ділянки за окремі види правопорушень.

Список використаних джерел

1. Пахомов В. В. та Музичок О. М. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері земельних відносин: сучасний стан та шляхи вдосконалення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 5. С. 198-201.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text> (дата звернення: 12.06.2022).

3. Артеменко О. В. Литвинов Н. А. Окремі аспекти адміністративної відповідальності за порушення у сфері земельних відносин. *Право. Людина. Довкілля*. 2020. Том. 11, № 2. С. 133–139.